

Silinmez Yaralar: Bulgaristan Türklerinin ve Yeni Bir Hayata Kaçışlarının Hikayesi

Onlara "Bulgaristan Türkleri" ya da "Bulgaristan Göçmenleri" denir. Bu isimlerin ardında, Balkanlar'da yüzlerce yıllık köklü bir geçmişe sahip bir toplumun yanı sıra, baskı, zorunlu asimilasyon ve yüz binlerce insanı Türkiye ve Avrupa'ya dağıtan yürek parçalayıcı bir kaçışın hikayesi yatmaktadır. Onların tarihi, siyasi zorbalığa karşı direncin ve kimliğini koruma arzusunun bir kanıtıdır.

"Soğuk Süreç": Kimliği Yok Etme Kampanyası

Bulgaristan'daki Türk azınlığı, Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan bir miras olarak, nesiller boyunca Bulgar çoğunlukla nispeten barış içinde yaşamıştı. Bu durum, 1980'lerde Todor Jivkov'un komünist rejimi altında kökten değişti. Hükümet, milliyetçi bir hezeyanla, tarihe "Soğuk Süreç" (Възродителен процес) olarak geçecek acımasız bir asimilasyon kampanyası başlattı. Amaç, Türk kimliğini tamamen silmek ve homojen bir Bulgar ulusu yaratmaktı.

Türkçe isimler zorla Slav isimleriyle değiştirildi. Kamusal alanda Türkçe konuşmak yasaklandı. Sünnet ve geleneksel cenaze törenleri gibi İslami gelenekler yasa dışı ilan edildi. Camiler kapatıldı ve Kuran-ı Kerim'lere el konuldu. Direnenler ise sindirme, hapis cezaları, çalışma kamplarına sürgün ve hatta ölümlerle yüzleşti. Toplum, bir gecede en temel haklarından mahrum bırakıldı: isminden, dilinden ve dininden.

1989'daki Büyük Göç: Bir Can Pazarı

Mayıs 1989'da, Türk toplumunun barışçıl protestolarının şiddetle bastırılmasıyla gerilim doruk noktasına ulaştı. Rejim, bu "sorunlu" azınlıktan kurtulmak amacıyla aniden Türkiye sınırını açtı. Bunu, İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana Avrupa'nın en büyük etnik temizliği izledi.

Sadece üç ay içinde 360.000'den fazla Bulgaristan Türkü sınır dışı edildi veya kaçmak zorunda bırakıldı. Bu kaçış, travmatik bir deneyimdi. Ailelere eşyalarını toplamaları için genellikle sadece birkaç saat süre tanındı. Evlerini, topraklarını ve bazen de aile üyelerini geride bırakmak zorunda kaldılar. Bavullara ve çantalara sığdırdıkları birkaç parça eşyayla, geleceğin ne getireceğinden habersiz günlerce sınırdaki beklediler. Birçoğu mülklerini değerinin çok altında sattı ya da her şeylerini olduğu gibi bıraktı. Kapıkule sınır kapısındaki tıklım tıklım dolu trenlerin ve arabaların görüntüleri, toplumun kolektif hafızasına kazındı. Bu, korku, keder ve vatan kaybıyla dolu bir yolculuktu.

Türkiye ve Avrupa'da Yeni Bir Yuva

Mültecilerin büyük çoğunluğu "anavatan" Türkiye'de yeni bir yuva buldu. Türk hükümeti karşılama kampları kurdu, ancak entegrasyon her zaman kolay olmadı. Türk kökenli olmalarına rağmen, başlarda bazen şüpheyle karşılandılar ve onlara "Bulgar" denildi. Birçoğunun bilmediği bir ülkede, her şeye sıfırdan başlamak zorunda kaldılar.

Bugün, bu göçmenlerin torunları birçok Türk şehrinin nüfusunun önemli bir bölümünü oluşturmaktadır.

- **Bursa:** Bu şehir, genellikle Bulgaristan Türklerinin Türkiye'deki "kalbi" olarak anılır. Şehrin zaten tarihi bağları vardı ve tekstil ile otomotiv endüstrisinde iş imkanları sunuyordu. Görükle ve Hürriyet gibi semtler, yoğun "göçmen" nüfusuyla bilinir.
- **İstanbul:** Bir metropol olarak İstanbul, ekonomik fırsatları nedeniyle birçok kişiyi cezbedi. Özellikle Avcılar, Bayrampaşa ve Kartal gibi ilçelerde büyük topluluklar yerleşti.
- **İzmir:** Ege'nin incisi İzmir de önemli bir varış noktası oldu ve göçmenler burada şehrin çeşitli yapısına entegre oldular.

Türkiye'nin yanı sıra, Bulgaristan Türklerinin önemli bir kısmı, özellikle komünizmin çöküşü ve Bulgaristan'ın AB'ye girmesinden sonra Batı Avrupa'da bir yaşam kurdu. **Almanya, Hollanda, Belçika ve İsveç** gibi ülkeler şimdi canlı topluluklara ev sahipliği yapmaktadır. Bulgaristan'ın AB pasaportu, onlara istedikleri yerde seyahat etme ve çalışma özgürlüğü sunuyor; bu, ebeveynlerinin elinden acımasızca alınmış bir özgürlüktü.

Bulgaristan Türkleri ve onların torunları, geçmişin yaralarını taşımakla birlikte, aynı zamanda muazzam bir direnç göstermektedirler. Onların hikayesi, milliyetçiliğin ve hoşgörüsüzlüğün yıkıcı sonuçlarının yanı sıra, dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar kendi kültürünü ve kimliğini koruma yönündeki sarsılmaz iradenin de güçlü bir hatırlatıcısıdır.